

האיום האיראני

עשיתי פדיחות רציניות ביום הראשון ללימודים, לפני כמה חודשים. באירוע הפתיחה, שבו הגישו לנו בירות וציפו מאיתנו להתיידד עם הפרופסורים ההוֹכֶּה-חשובים, התרגזתי שלא היה כיבוד טבעוני, נהמתי: "אני את התזה שלי אכתוב על הגלובליזציה של ניצול חיות באקדמיה הגרמנית", ורק אז ראיתי שראשת התוכנית ללימודי גלובליזציה עומדת בדיוק משמאלי. בניסיון להציל את המוניטין העקום שלי, נכנסתי איתה ועם עוד פרופסור, העילוי של התוכנית, לשיחה די ארוכה על זה שהישראלים בברלין כבר פחות ופחות תופסים את עצמם ביחס לשואה, ויותר ויותר ביחס לקהילות המהגרים המתרחבות של העיר.

כשהסמול-טוק נגמר וחזרתי החוצה, למעגל העישון של הסטודנטים הקשוחים, הצ'כי צחק עלי מול כולם, אמר שניסיתי להרשים את פרופסור אנדראס, וקרא לי חנפן. כמובן, כדי לפצות שתיתי עוד בירות, והמשכתי כמובן להשתטות, והשיא היה, לפחות לטענת הצ'כי, כשלחצנו ידיים והתערבתי איתו על מאה אירו על זה שיש בבניין הפקולטה שלנו מכשירי האזנה שמופנים לשגרירות האיראנית, ועל זה שבשגרירות האיראנית, שהתחת שלה צמוד לחצר העישון המצ'וקמקת שבה עמדנו, מצותתים לנו.

אני בכלל חשבתי שהשיא שלי היה כשהטחתי בטעות כוס על הרצפה ויצאתי בצהלל "מזל-טוב", אבל פאבל הצ'כי ממש התעקש שהרגע הכי מצחיק היה כשהתעקשתי מול כולם שאין סיכוי שמרגלים איראנים לא מאזינים להרצאות המשמימות שהן מנת חלקנו. כשהתעקשתי, אפילו נופפתי בייחוס המשפחתי למול הקהל המצחקק – הרי סבתא שלי נשבעת שהיא חלטה במוסד פעם – שהופך אותי לבר-סמכא, ואפילו הדגמתי את טענתי שהאוניברסיטאות הן אתרי ריגול מקובלים, כשסיפרתי על האוניברסיטה העברית, שמהגגות שלה צה"ל מתצפת על תושבי עיסאווייה המדוכאים.

אבל האירופאים האדישים, שעד אוקראינה בכלל לא האמינו שמלחמות זה עדיין עניין של לבנים, גם לא האמינו לי שבברלין של היום יש שְפּיוּנִים. היחידי שתמך בי, כמובן, היה הטורקי, פעיל האופוזיציה הנחרץ, שעוד במולדת למד דבר או שניים על שירותי ביטחון. קל לזהות את החבורה שלנו, הטורקי, אני והתוניסאי. כמעט כל הסטודנטים הלא-אירופאים אצלנו הם בנות אסייתיות, אבל אנחנו שלושה בנים, עם שפמים תואמים, שיושבים ומשרשרים סיגריות מגולגלות.

בכל יום שלישי אנחנו יושבים יחד בחצר הזו, לפני השיעור של המרצה הארגנטינאי. כעסתי עליו כשבשיעור השלישי הוא סיפר שהוא הלך לבית-ספר 'שלוש-עליכם' בארגנטינה, קשה לתפוס את עמדת היהודי כשגם המרצה שלך כזה, אבל בדיעבד הוא מלמד ממש אחלה. ובכל פעם שאנחנו מעשנים ביחד בחצר הקטנה, הטורקי, התוניסאי

ואני, אנחנו מדברים בקולי קולות, בשלושה מבטאים, על הפגישה הבאה של המחתרת הציונית האנטי־איראנית שלנו, שמתכנסת אחת לשבוע, בימי חמישי, מתחת לפארק טֶרֶפֶטוֹ, וצוחקים מאוד. ובכל זאת, ואפילו שאולי אזכה ככה במאה אירו, בחיים אני לא נכנס לטרפטו בחמישי בלילה. אני נשבע בסבתא שלי היקרה, אם האיראנים לא מצותתים לבניין שצמוד אליהם – הם ממש מפגרים.

הישראלית השנייה שבתוכנית – שנה מעליי, בקורסים אחרים – שלחה לי לפני כמה ימים צילומסך מכריע מהאינסטגרם בצירוף אימוג'י צוחק־מתפקע, שמראה שמצאו 250 קילו של פצצות מתחת לבית החולים היהודי שבעיר. באינסטגרם אמרו שמישהו כנראה שכח אותן שם במלחמת העולם השנייה. אני לא בדיוק מבין איך אפשר לשכוח רבע טון חומר נפץ או לשפן חולים מעל וואחד דינמיט במשך שבועים ומשהו שנה, אבל אני נשבע שזו אמת לאמיתה. בית החולים נמצא ברחוב איראן, צמוד לרחוב אוסלו, ואני גר ממש לא רחוק משם. כדי להגיע לדירה העורפית שלי אני יורד בתחנת אוסלו והולך הביתה את כל שוודיה־שטראסה.

בראשון תיסגר התחנה וכל הרובע ייחסם, כי שירותי הביטחון יוציאו את הפצצות של הנאצים מתחת לבית החולים היהודי ברחוב של האיראנים בברלין. הלוואי שהיה לי כשרון כתיבה מתאים, היה אפשר לעשות מזה סיפור מתח מטורף. אפשר היה, נגיד, לחבר את זה למרגלים בחצר, או להזכיר את הסינים בצרפת שהתעצבנו כשיום אחד קדחו להם בגינה כי התברר שרגע לפני שדוד פוגל נשלח לאושוויץ הוא החביא בחצר השגרירות שלהם, בכדי חלב, את כתבי היד שלו. משהו כזה, לא זוכר בדיוק. הייתי יכול גם לשקר ולהגיד שבגלל המחבלים אני לא יודע איך אגיע בראשון למסעדה הפרסית שבה קבעתי לאכול חורשט סבזי עם חברים, אבל בראשון בכלל קבענו לנגב חומס במסעדת רמאללה. ממוצאי שבת המשטרה תממן מלון ללילה לכל מי שגר ברדיוס 250 מטרים מהמוקשים ותעזור לו לפנות את הדירה, על כל צרה שלא תבוא. היא גם תכריח את כל מי שגר ברדיוס 500 להתפנות למשך כל הבוקר, אבל הם לא יצטרכו לארוז רכוש. כולם אומרים שזו סתם היסטריה גרמנית, שהפיצוצים המבוקרים האלו תמיד עוברים סבבה לגמרי, אבל אני, 531 מטרים בקו אווירי אוורירי, לא רוצה לקחת שום סיכוני הפגזה, וכבר קבעתי שאעביר את לילה על הספה של פאבל.

אני חושב שזה רק מתאים שאבקר אצלו בבוקר הפיצוץ המבוקר, כי הפעם היחידה שהגעתי לבית החולים הזה הייתה באשמתו. הוא הסכים שאתנחל אצלו, אבל אמר לי שעם כל הכבוד הגיע הזמן שאתחיל ללמוד גרמנית או לפחות אתחיל לעקוב אחרי חדשות באנגלית כאן, לא הגיוני שאני נסמך על צילומי מסך של מיקה המסטולית כדי לדעת אם מתפוצצים לידי דברים, ולא הגיוני שאני עובר ליד שלטים עם סימני אוהרה של מוות שכל השכונה מוצפת בהם כבר שבועות ארוכים, בלי שלפחות אנסה לתרגם בגוגל ולהבין במה דברים אמורים. הוא צודק כמובן, אבל על הזין שלי.

בחנוכה האחרון הגעגועים גברו ונורא רציתי לעשות מסיבה קטנה, אפילו הכנתי פלייליסט עם 44 שירים על אור, אבל כולם ביטלו לי ואמרו שזה לא מתאים. אנטישמים. כפיצוי,

פאבל הזמין אותי למסיבה מתחרה שהוא ארגן באותו סוף השבוע. הוא אוהב אותי, אבל לרוב הוא לא מזמין אותי, הוא יודע שלא אבוא, ישיבות אצלו זה עניין למתקדמים, לא לסופגניות ולטקסס. הוא ביקש ממני להביא משהו. הוא ציפה לכמה בירות או יין, זה הנוהל, ודי הופתע כששלפתי חנוכייה וכיפה. אבל ההוללים זרמו איתי ואמרו אמן בסוף כל ברכה. לזיגמונט באומן זצוק"ל היה מונח כזה, אלושמיות. אנטישמיות זה כששונאים יהודים, פילושמיות כשאוהבים, אבל אלושמיות היא פשוט ההתייחסות ליהודי כשונה, כחריג, שמוטמעת חזק-חזק בגרמנים. כבר אין לי סבלנות לזה שבחצי מההיכרויות כאן אני משמש כג'רפה בגן חיות, וכשהקלאברית הגרמנייה אמרה לי שהיא יודעת ה־כ־ל על חנוכה ושיש לה מלא חברים יהודים, וכשגרמני אחר במסיבה סיפר לי שיש לסבתא שלו עניין לא פתור עם ישראל ושר הבה נגילה, דווקא התחמקתי מהם, אף על פי שהם גם אהבו את פיליפ ויוזף רות, ואף על פי שאני זה שדחף לשם כיפה וחנוכייה, ואף על פי שהם הציעו לי בנדיבות להיכנס איתם למשלוח כי עמד להיגמר להם החומר, שאותו הם הסניפו משורות מקבילות ששורטטו בכרטיס סטודנט פג־תוקף על תחתית החנוכייה שלי, ממש מתחת לקנים.

כשירדנו כולנו לקבל את פני מונית הקוק המקומית כבר נשארנו לבירה בבר הפינת, מקום מטונף של מאפיונרים יוגוסלבים, והתיישבנו בשולחן עם עוד כמה אנשים. פרסייה אחת עם נצנצים בעיניים התחילה לדבר איתי, והייתה נחמדה בטירוף. אני, לעומת זאת, כעסתי ועייפתי, ומצאתי שוודית מרירה שלומדת ערבית ויידיש, וסקוטי טמבלול שאפשר להתווכח איתו על מוזיקה, ותכננתי להיות איתם קצת ולחתוך לישון.

הפרסייה אמרה כמה היא שמחה להכיר אותי, חייכה, וניסתה להשתלב בשיחה ובתוכניות האורגיה של הבליינים. היא מאוד רצתה להשתלב גם איתי, אף על פי שבבירור לא הייתי בקטע של מעשי הפריצות שלהם, ושוב ושוב דחקה בי לבוא איתם לתא השירותים. כשהיא הבינה שלא אצטרף לקבוצה היא לקחה אותי לתא השירותים לבדה. היינו שם כמה דקות, אבל חוץ מלדחוף לשון במורד הגרון שלה לכמה רגעים, אני חייב להגיד שבקושי עשינו שם משהו.

התעצבנתי על זה שהאיראנית הזו הייתה נחמדה למישהו עצבני כמוני, ואמרת לי לשוודית שהיא עושה את זה סתם כי אני הישראלי הראשון שהיא מבלה איתו, כי היא מתרגשת לגלות שאני לא אויב, וזה מפגר, ואני מספיק לא־גזען בשביל לשנוא איראנים בדיוק כמו שאני שונא ישראלים. ואני שונא ישראלים. הסקוטי הנהן בהסכמה, אבל בדעבד, האיראנית הזו הייתה ממש נחמדה, ונראה לי שפספסתי סיכוי לשלום במזרח התיכון, פעם שנייה באותם ימים. ונראה לי שזאת הייתה טעות לשבת בבר האפל הזה, כי הייתה בו מוזיקה מחורבנת וכי כולם שם היו מאפיונרים מפחידים.

יום למחרת, פאבל סימס לי שחבל שלא עליתי איתם חזרה לדירה ושהיה ערב פיצוץ, כולם עלו אחד על השני ומה לא, וכדאי שאשתחרר כבר ואתמסר לחיי הסטודנט בברלין. אבל שמחתי מזה שנשארתי לשתות עד שהקאתי על העץ שמחוץ לבר, כי בפעם הקודמת שעליתי איתו חזרה במהלך מסיבה דומה הייתי שיכור פיצוצים וכולם שיחקו יחד "פאק־מרי־קיל".

זרמתי וניסיתי להכיר להם משחק משלנו, "חברה'ש' סבבה והכול". זה עובד יותר טוב באנגלית, שם זה פונה ישירות לכל המגדרים. התחלתי בשאלות הקלאסיות – "חברה'ש' סבבה והכול, אבל כל פעם שהיא חוזרת הביתה היא מחרבנת על הרצפה ואתה צריך לנקות – לוקח או לא?", "חברה'ש' סבבה והכול אבל הרופאים אומרים שהיא תמות בגיל ארבעים – לוקח או לא?", וכמובן, "חברה'ש' סבבה והכול אבל היא לא מוכנה להכיר לך את ההורים".

יוהנה השוודית אמרה שזה משחק ממש חמוד בעיניה, כי אם עונים לו ברצינות אפשר להבין דרכו, בהפוך על הפוך, מה חשוב לאנשים באהבה ומה זו מבחינתם אינטימיות, או לפחות על מה הם לא מוכנים לוותר בקשרים. פאבל התפייט קצת פחות, והשתמש בכל שאלה כדי להגיד כמה הוא שונא סטרייטים וכמה ההרגלים המיניים שלהם מבחילים. צריך להבין, מדובר באירופה, אז כל הנעליים נחלצו כמובן כבר בכניסה לבית. וכשפאבל קרא למשחק שלי מפגר ובאותה נשימה ניסה לחפון אותי, לא נשארה לי ברירה אלא לחכות להזדמנות המתאימה ולבעוט בו. ובאמת, כשהוא הסתובב להכין לי קוקטייל, ניגחתי רגלי בתוך הטוסיק העסיסי שלו, היישר לפלח ימין. לא הרגשתי שום דבר כואב באותו רגע, שמעתי רק קנאק קטן, אבל בבוקר לא הצלחתי להתרומם מהמזרן שלי במשך דקות ארוכות – ברור שאני ישן בלי בסיס, בכל זאת, ברלין.

התקשרתי לפאבל אבל הוא לא ענה, אם הוא לא היה בהנגאובר הוא בטח היה במכון, מטפח את ישבן הברזל. אחר כך התקשרתי בהיסטריה לטארק הטוניסאי, הוא אף פעם לא הוזמן למסיבות אצל הצ'כי אבל הוא גר באותה שכונה מזרחית כמוני, ושמותי עליו את ידי וקיפצתי על רגל אחת כל הדרך למרכז הרפואי הקרוב, בית החולים היהודי שברחוב האיראני.

עשו לי רנטגן, דיווחו לביטוח, וכששאלתי את הרופא אם הוא יהודי הוא אמר בקשיחות שהיום לא נהוג לשאול בגרמניה כאלה דברים. אמרתי לו – מה אתה מפגר, זה בית החולים היהודי ואני מישראל, והוא אמר לי, אה, לא חשבתי על זה, אבל אני סתם גרמני ממוצא טורקי, ולא היית חייב לנסוע במיוחד עד לפה, היו מקבלים אותך בכל חדר מיון בברלין.

הרופא אמר, באנגלית רצוצה ביחס לזו של כל רופא ישראלי, שזה נקע באצבע, ושאין מה לעשות, ושזה פשוט יכאב לי עכשיו כמה ימים. הדבר היחידי שאולי כדאי זה להסתובב בימים הקרובים עם קרוקס, כלומר עם עבריינים. אמרתי מה לעזאזל, והוא אמר כן, קרוקס, הם יעזרו לי להתהלך כאן, ורק כשביקשתי ממנו להראות במה מדובר גיליתי שהוא מתכוון בכלל לקביים: הוא תרגם לא נכון לאנגלית את הקרוקן הגרמניים. באנגלית בכלל אומרים קראצ'ס.

כשדידיתי בערב על הקביים כל הדרך לביתו של הטורקי הוא הכין לי תבשיל פרסי שהוא אוהב, עם לימון שרוף. אמרתי לו, בחיאת אסלן, חודשים אנחנו מכירים, אתה גר עם פליטה איראנית, איך רק עכשיו אתה מכין לי פעם ראשונה משהו כזה טעים. והוא ענה לי, בדיוק, כפרה, בדיוק, האיראנית נסעה לפסטיבל, אז רק עכשיו אני יכול להכין את התבשיל הזה, נראה לך שהייתי מסתכן בלהכין את הדבר הזה לידה? זה תבשיל פרסי

כמו שהשקשוקה של יוהנה ישראלית, אני זוכר איך התאפקת אז שלא להקיא כשהיא בישלה לנו.

דרך השותפה לשעבר של אסלן, דריה, הגעתי לסומייה, טרנסית איראנית שעוררה די הרבה עניין בברלין כשעשתה תערוכה חושפנית על תהליך ההתאמה המגדרית שלה כשהפגנות הנשים נגד המשטר שם היו בעיצומן. ראייתי אותה, מכרתי את זה לאיזה מגזין אמנות נחמד בארץ, ומאז התחלתי להסתובב קצת עם החבורה שלה, שמוכיחה שקשיי המהגרים מכל מקום די דומים.

חברה נוספת שלה שאלה אם ארצה לשמוע על המסיבות שהם מארגנים, אני לא בדיוק יודע איך לכתוב אותו, הוא כל הזמן אומרת לי שזה לא באמת חשוב לו כי פרסית זו השפה הכי שוויונית בעולם, אין שם בכלל הבחנה לשונית בין "הוא" ל"היא" או בין גברים לנשים, אבל בכל זאת זה לא ממש עוזר למצב הנשים שם. ככה שמצד אחד היא לא כל כך מתלהב מזה שכל השמאלנים חושבים שאם הם רק יִשְׁנו את המילים שבהן הם משתמשים אז גם תיפול הפטריארכיה, אבל מצד שני, עם כל הפרפורמנס המטושטש שלו, נראה לי קצת מטונף לקרוא לה במגדר קבוע.

בכל מקרה, הידידה הזו צירף אותי לערוץ הטלגרם הרלוונטי, של מחתרת הטכנו הפרסית. שם קיבלתי בדצמבר הודעה ארוכה שבה נכתב שהן מארגנות בפארק טרפטו מסיבת חשק לכבוד ליל הִיִּלְדָּא, חג פרסי שקורה בלילה הכי ארוך בשנה, וכדי להיכנס אליה יהיה צריך לגמור לאחד המארגנים על הפנים. עשיתי לייק להודעה כפי שמקובל, אבל בלילה עצמו הייתי עסוק בדברים אחרים.

סיפרתי את כל הדברים האלה לירקן שלי, מחוץ לתחנת אוסלו, ליד הבית שלי וליד בית החולים. יש לו דוכן שפתוח עד שלוש בלילה, אז תמיד אני קונה אצלו כשאני מגיח שיכור מהרציף. בסתיו יש לי בעיה כזו של השקיית יתר, גם של העציצים. אז אני עובר אצלו בשניים בלילה, מבסוט וגמור, בוחר ירקות בעלטה, ואז בבוקר מתעורר ליד ארבע חבילות שזיפים חצי־רקובים. לזכותו ייאמר שהמחירים אצלו טובים, שהוא אוהב לדבר, ושהבדיחה הקבועה שלו – "אחריות של חמש שנים על כל המוצרים" – תמיד מעלה לי חיוך על הפנים.

בגלל המבטא הערבי שלו לא ניחשתי שהירקן שלי מאיראן, אבל אחרי כמה שיחות ליליות הוא גילה לי שיש שם מין מיעוט ערבי כזה, קצת נרדף, ושהוא הגיע לכאן כפליט. מייד התחלתי להתנצל בדרכי הרגילה ולהגיד שאין לי שום בעיה עם איראנים, שהייתי פעיל בארגוני שמאל, ושחשוב לי לדבר ולהתחבר גם מעל הגבולות המלאכותיים. אבל הוא צחק ואמר, אם ככה מה אתה עושה ממני איראני, רק בגלל שנולדתי שם? תרגיע, אני ערבי שחי בברלין כבר עשרים וחמש שנים. וחוץ מזה מכל הסיפורים שלך אתה אמור לדעת שהממשלה שלך לא לגמרי טועה, האיראנים באמת מאיימים.